Kur'an'da Güneş Ve Ay

Güneş’in Balçığa Batması

Kur’ân Güneş hakkında pek çok bilgi vermektedir. Bu yazıda bu bilgileri analiz edeceğiz ve bunu en çok bilinen bir iddia ile yapacağız.

İddia: Kehf 86-91. “Sonunda güneşin batışına ulaştığı zaman, onu karanlık sıcak bir çamurlu gözün (ayn) içine batıyor olarak buldu. Bir de yanında bir halk buldu. "Ey Zu'l-Karneyn (iki nesil sahibi)! Azap etmekte de serbestsin; onların içinde güzellikle tutmakta da serbestsin" dedik. Zu'l-Karneyn dedi ki: ″Her kim zulmederse (küfürde ısrar ederse) onu cezâlandırırız, sonra Rabbine döndürülür. O da onu şiddetli bir azâba uğratır. Her kim de îman edip sâlih amelde bulunursa, artık onun için çok güzel bir mükâfat vardır.” Biz, Zu'l-Karneyn’e kolay şey emrederiz. Sonra, Zu'l-Karneyn yine sebeplere sarılarak yola devam etti. Nihayet güneşin doğduğu yere varınca, onun kendilerini güneşten koruyacak hiçbir siper yapmadığımız bir kavmin üzerine doğduğunu görmüştü. Zu'l-Karneyn’in hâli işte böyledir. Şüphesiz ki, onun yanında neler olduğunu ilmimizle kuşatmışızdır.”

Bu âyete göre Güneş suyun içine batıyor, geri başka bir yerden doğuyor ve Dünya’nın etrafında dönüyor.

Cevap: Buradaki (وجد) ‘buldu’ fiili olayın Zu'l-Karneyn'in gözünden anlatıldığını gösteriyor. Bunun yerine cümle (كنت تغرب) yani ‘(ulaştığı zaman) Güneş batıyordu’ şeklinde olsaydı, olay insan gözüyle değil; gerçek anlamda anlatılıyor olurdu.

Manevi Bir Batış

Türkçede hem akşam Güneş’in kaybolması hem de bir şeyin fiziksel olarak denize girmesi için ‘batmak’ fiilini kullanırız. Ama Arapçada bu iki eylem için farklı sözcükler kullanılır. Güneş’in batması ‘garebe’ fiiliyle ifade edilir. ‘Tağrubu’ ile ‘mağrib’ bu kökten türeyen isimlerdir. Bir nesnenin fiziksel olarak suda batması için ise ‘gareke’ fiili kullanılır. Mesela Kehf 71’de insanların suya girmesi için bu kelime kullanılıyor: “(Musa) Dedi ki: "İçindekilerini batırmak için mi onu deldin? Andolsun, sen şaşırtıcı bir iş yaptın."

Âyette ‘tağrubu’ ile ‘mağrib’ kelimeleri kullanılıyor yani âyetler fiziksel bir batmadan bahsetmiyor. Hem âyette kullanılan kelime belirli isim değildir yani kelimenin başında elif-lam yoktur. Bu da bize belirli bir yerden batmadığına delil olduğunu gösterir.

Ay Batışı Örneği

Ateistlere Ay’ı kara bir bulutun ardına saklandığını ve nasıl korkutucu olduğunu söylesem, sonra onun o bulutun üzerine yükseldiğini söylesem, Ateistlerin tepkileri ne olur? Bana bunun bilim dışı olduğunu kanıtlamaya çalışırlar mı? Hayır tabii ki. Çünkü ne demek

istediğimi zaten biliyorlar. Peki söz konusu Kur'an olunca niye bunu anlamıyorlar? Bu iki yüzlülük değil de nedir?

Modern Dünya'da Gün Batışı

Şu an modern Dünya'da bile 'Güneş batışı' deniliyor. İnternete 'sunset' yazmanız yeterli olacaktır. [1] Peki kim bunu gerçek manada alıyor? Kimse. NASA bile Güneş'in battığını söylüyor: "19 Mayıs 2005'te, NASA'ya ait olan Mars Exploration Rover Spirit, Güneş'in Mars'taki Gusev kraterinin kenarının altına batarken bu çarpıcı manzarayı yakaladı." (On May 19, 2005, NASA's Mars Exploration Rover Spirit captured this stunning view as the Sun sank below the rim of Gusev crater on Mars.) [2]

Genel olarak bilimsel makalelerde de aynı ifadeler kullanılır. [3-4]

Güneş'in Battığı Yerdeki Kavim

İddia: Âyette Güneş'in battığı yerin yanında bir kavimden bahsediliyor.

Cevap: Denizin kenarında olduğunuzu düşünün ve Güneş batışını izlediğinizi düşünün. Güneş'in battığı yerde bir ada görüyorsunuz. İşte bu âyet de bunu ifade ediyor. Yani gözümüzden yanında olduğunu düşünüyoruz. Bunu başka bir örnek ile açıklayalım: Gece göğe baktığımızda yıldızlar görürüz. Biz genelde deriz ki: "İşte şu yıldız şunun yanında" veya "Şu yıldızın yanındaki yıldıza bak." Hatta mesela denilir ki: "Şu gezegen şu gezegenle yan yana gelecektir." [5] Hepimiz biliyoruz ki bu yıldızlar birbirinden bazen binlerce ışık yılı uzaklığında ama yine de 'yanında' ifadesini kullanıyoruz. Yani Güneş çok arkada olup, bizim gözümüzden 'onun yanında' denilebilir.

Güneş'in Doğması

İddia: Âyet 'Güneş doğuyor' diyor. Bu demektir ki Güneş gerçekten doğuyor.

Cevap: Güneş'in batımı için geçerli olan her şey Güneş'in doğuşu için geçerlidir. Gerçek anlamda bir şeyin ortaya çıkması ve doğması manasında 'vulide' (ولد) ve 'bereze' (برز) fiilleri kullanılır. [6] Âyette ise günlük hayatta kullandığımız 'Güneş doğdu' manasında olan 'talea' (طلع) fiilinin mastarı kullanılmıştır. Bu kelime 'doğmak' anlamında kullanıldığında her zaman Güneş için kullanılır.

Müfessirlerin Görüşü

Müfessirler de anlattığım şekilde anlamıştır. [7] Dünya'nın düz olduğuna inanan müfessirler bile açıkladığım gibi anlamıştır. [8]

Kur'an ve Sünnette Güneş'in Batmadığına Deliller

Kur'an'a ve hadislere bakarak Güneş'in suya batmadığını kolaylıkça görebiliriz. Mesela Allah Güneş'in gökte olduğunu söylüyor: Furkân 61. "Gökte burçları vücuda getiren, onların içinde ışık saçan, ısıtan bir güneş ve parlayan bir ay var eden Allah, yüceler yücesidir."

Nûh 15-16. “Görmüyor musunuz; Allah, yedi göğü birbirleriyle bir uyum (mutabakat) içinde yaratmıştır? Ve Ay’ı bunlar içinde bir nur kılmış, Güneş’i de (aydınlatıcı ve ısıtıcı) bir kandil yapmıştır.”

Görüldüğü üzere, Kur’an’da Güneş suyun içinde değil göktedir. Yine Allah Yâsîn 38’de Güneş’in durmaksızın hareket ettiğini söylüyor ki bu konuya daha sonra değineceğiz. Durmaksızın hareket eden bir şey nasıl suya batsın? Yine aşağıda belirteceğim üzere Güneş bir karar yerine kadar akıyor. Güneş bu karargâha kıyamet günü batacaktır. Yani Güneş’in yörüngesi Dünya’nın etrafında olan bir yörünge değildir buna göre Güneş suya batmıyor. Yine Şems 2’de Ay’ın sürekli Güneş’i takip ettiği söyleniliyor. Buradan şu iki delili çıkartırız: İlk olarak, niye Ay’ın suya veya kara balçığa battığı söylenilmiyor? Niye sadece Güneş için deniliyor? İnsanlar genelde Ay’ın batışından bahsetmez bu yüzden âyet bunu söylememiş. Güneş’ten bahsetmiştir çünkü herkes Güneş’in batışının ne anlama geldiğini anlar. Bu konudan çıkartılan ikinci delil de şöyle: Eğer Güneş Dünya’nın etrafında dönüyorsa Ay Güneş’i takip edemez. Hangisinin takip ettiği belli olmaz ama Güneş belli bir noktaya doğru gidiyorsa bu demektir ki Ay Güneş’i takip ediyor. Dünya’nın etrafında dönmeyen bir Güneş nasıl kara balçığa batsın? Yine Şems 3-4’te Güneş’in ortaya çıkışının Güneş’in Dünya’nın etrafında dönmesiyle olmadığı söyleniliyor buna daha sonra açıklayacağım. Buradan şu sonuç çıkar: Güneş Dünya’nın etrafında dönmüyor. Yukarda açıkladığım gibi Dünya’nın etrafında dönmeyen bir Güneş nasıl kara balçığa batsın? Kur’an’a baktığımızda gece ve gündüz birbirini takip ediyor. [9] Yani Amerika’da gündüzse Arabistan’da gecedir. Gündüz ışığı için Güneş gerekir. Güneş bir balçığa batsa Arabistan geceyken Amerika nasıl gündüz olsun? Bir hadiste şöyle buyruluyor:

Ebû Zerr (r.a.) şöyle demiştir: “Ben güneşin batışı sırasında mescitte Peygamber'in beraberinde idim. Peygamber (s.a.w.): "Yâ Ebâ Zerr! Güneş nerede gurûb eder bilir misin?" diye sordu. Ben: Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim. Peygamber: "Güneş gider, tâ Arş'ın altında secde eder. İşte bu Yüce Allah'ın şu kavlidir: Güneş de (ilâhî bir âyettir ki) kendi karargâhında cereyan etmektedir. Bu, mutlak gâlib, her şeyi hakkıyla bilen Allah’ın takdiridir." [10]

Bu hadise göre Güneş suya batmıyor, Arş’ın altında secde ediyor. Bu hadisi daha sonra detaylı olarak işleyeceğiz. Meâric 40. “Doğuların ve batıların rabbine yemin ederim ki,”

Allah bu âyette pek çok doğunun olduğunu söylüyor. Pek çok doğu ve batı varsa nasıl olur da Güneş belli bir yere batıyor? Doğu ve batı Güneş’e göredir. Batı kelimesinin çoğul gelmesi Güneş’in pek çok farklı yere battığını ve mekâna göre değiştiğini gösterir. Daha sonra göreceğiz ki Ay Güneş’in ışığını kullanıyor. Güneş suya batınca nasıl Ay’a ışık versin? Hem mantıken düşünelim: Güneş suya batsa, onun ışığının yok olacağını düşünemediler mi? Yine hadislerde Güneş’in kıyamet günü insanlara çok yakın olacağı söyleniliyor: “Kıyâmet gününde güneş (insanlara) o kadar yaklaşır ki, hattâ dökülen ter, insanın (boyunla) kulak ortasına erişir. İşte insanlar bu elemli vaziyette bulundukları sırada (evvela) Âdem'den, sonra Musa'dan, sonra Muhammed'den imdat ve şefaat isterler.” [11]

Mikdâd b. Esved rivâyet ediyor: “Ben Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem)'i: “Kıyâmet gününde güneş mahlûkata yaklaşacak hattâ onlara bir mil mikdârı yakın olacaktır.” buyururken işittim.” [12]

Güneş Dünya’nın üzerinde bir yerde doğuyorsa, nasıl kıyamet günü Güneş bize yaklaşacak? Zaten Dünya’nın içine giriyorsa daha nasıl daha yakın olabilir? Bir de insanların o gün çok ter dökeceği söyleniliyor. Zu'l-Karneyn’in gittiği kavim Güneş’in yanında. O kavim de ter dökmeli ama hadis bu durumun kıyamet günü olacağını söylüyor.

Kehf 86’da Görmek Kelimesi Yok

İddia: Âyette ‘gördü’ değil ‘buldu’ kelimesi geçiyor.

Cevap: İlk olarak, ‘buldu’ kelimesini ‘gördü’ anlamında kullanılabilir bu yüzden bunu bu anlamda almalıyız çünkü yukardaki deliller bunu gerektirir. Müfessirler de böyle anlamıştır. [7]

İkinci olarak, bu kelime ‘algılamak’ anlamına da gelir. [13]

Üçüncü olarak, ilk Kur’an sözlüğü olan el-Müfredat’ta Râgib El-İsfahâni bu kelimenin anlamına ‘beş duyu organından biriyle bulmak’ diyor. [14] Buna göre ‘bulma’ göz ile olabilir. Bunu âyete uyguladığımızda hiçbir sorun kalmıyor.

Dördüncü olarak, Zu'l-Karneyn ilk defa su kıyısına gitmiş olabilir. Buna göre o bu olayı keşfetmiş oluyor yani böyle olduğunu sanıyor, böyle buluyor ki kullanılan kelimenin ‘deneyimlemek’ ve ‘keşfetmek’ manaları da vardır. [15]

Hadiste Güneş’in Balçığa Batması

İddia: Ebû Zer (radıyallahü anh)'den şöyle dediği rivâyet olunmuştur: “Ben merkebe binmiş bulunan Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem)'ın terkisinde idim Güneş batıyordu. (Bana); "Bu (güneş) nereye batıyor biliyor musun?" dedi. Ben: Allah ve Resûlüllaha iyi bilir, dedim. "Kuşkusuz o kızgın bir pınara batıyor" buyurdu.” [16]

Hadiste Güneş’in suya battığı söyleniliyor.

Cevap: Kehf 86 için geçerli olan her şey bu hadis için de geçerlidir. Yani hiçbir hata yok. Bir de bu hadis zayıftır. [17]

Güneş Denize Batmıyor mu?

İddia: Kehf 86’da Güneş’in denize battığı söylenilmiyor. Kara bir balçığa battığı söyleniliyor.

Cevap: Durum böyleyse nasıl Güneş’in denize battığını iddia edebiliriz? Zaten tüm soru bu değil mi? Bu ön kabul ile sorulmuş değil mi? Müfessirler burada deniz kıyısından bahsedildiğini söylemişlerdir. [7-8] Âyette kullanılan kelime ‘kara balçık’ anlamındadır. [7-8] Kuzey Kutbu’nda Güneş’in batışı, normal bir gün batımı şeklinde yaşanmamaktadır. Güneş, günlerce askıda kalmış gibi durur, tamamen kaybolmaz. Görsel olarak buzullar üzerinde

Güneş'in yansıması karartılı bir şekil ile balçık gibi görünüm alır. Bu görsel tam olarak gözden kaybolmayan Güneş'in kara balçık üzerinde gibi görünmektedir. Muhammed Bilal Nadiri bu görüşe katılmaktadır. [18] Kara balçık ifadesi Karadeniz'e de işaret edebilir. Marine İnsight şöyle yazıyor: "Bir argümana göre, kış mevsimindeki fırtınalar Karadeniz'de suyun siyah görünmesine neden olarak denizcilerin Karadeniz adını vermesine neden oluyor. Başka bir teori, suda boğulan nesnelerin bir süre sonra siyah çamur örtüsünü aldığını öne sürdü. Denizin ötesindeki bu tür eşyaların keşfi, isminin arkasında bir neden haline gelmiş olabilir." [19]

Ukrayna ansiklopedisinde şöyle bir bilgi geçiyor: "İklimi, kumlu plajları, pitoresk manzarası ve şifalı çamurları (balçıkları) nedeniyle Karadeniz kıyısı, Ukrayna'nın ve tüm eski SSCB'nin başlıca sağlık merkezi ve turizm bölgesidir." [20]

Bu bilgiler tam da âyete uymaktadır. Karadeniz kıyısında olduğunuzu düşünün. Güneş batarken onu kara bir balçığa batarken görebilirsiniz.

'Garabe' Yerine 'İdbâre'?

İddia: Âyet Güneş'in gözden kaybolmasını kastetseydi 'idbâre' kelimesi kullanılırdı. Tıpkı şu âyet gibi: Tûr 49. "Onu tesbih et, gecenin bir bölümünde ve yıldızlar batınca."

Cevap: İlk olarak, âyete yanlış meal verilmiştir. Kullanılan kelime 'bir şeyin arkası', 'bir şeyin ardından' anlamına gelir. [21] Yani Kehf 86'da bu kelimenin olmasına gerek yok.

İkinci olarak, âyetin manası şöyledir: "Yıldızların arkasından onun için namaz kıl, yani yıldızlar arkalarını dönüp giderken, daha açıkçası: Sabah aydınlığı ile kayıp olurken, demektir." [22]

Yani âyet bir batıştan söz etmiyor, Güneş ışığı yüzünden bir kayboluştan bahsediyor.

Üçüncü olarak, diyelim ki âyet 'gözden kayboldu' anlamına geliyor. Bu yukardaki hiçbir iddiamızı çürütmez çünkü Güneş'in batması için pek çok kelime kullanılabilir. Mesela denilir ki: "Güneş dağların arkasına saklandı, kayboldu."

Bunu diyebileceğimiz halde biz yine de 'Güneş battı' ifadesini kullanıyoruz.

'Garake' Sadece Boğmak mı Demek?

İddia: 'Garake' kökünden gelen kelimelerin anlamı 'boğmak'tır, 'batmak' değil. Bu yüzden Güneş için bu kelime kullanılmamıştır.

Cevap: Nâzi'ât 1. "Yemin olsun, batmak üzere yükselenlere;"

Bu âyette batmak manasında 'garkan' kelimesi kullanılıyor. Yani iddia yanlıştır. İbn Abbâs Cehenneme batmak için bu kelimeyi kullanmıştır. [23] Yine El-İsfehâni bu kelimenin 'suya veya belaya batmak' anlamında olduğunu söylüyor. [24] Bir de bu kelimenin asıl anlamı batmaktır fakat insanların batması 'boğulmak' diye Türkçeye bu böyle geçmiştir. Yani bu kelime bir nesne için kullanıldığında 'batmak' manasını alır. [25]

Detaylı Şekilde 'Garabe'

'Garabe' kelimesi dediğim gibi sadece Güneş'in batması için kullanılır. Bu da fiziksel bir batmayı ispatlar. El-İsfehâni 'Güneş'in kaybolması' manasını veriyor. [26] Sözcükler âyette kullanılan kelimeye (mağrib) 'Güneş'in batış zamanı' (time of sunset), 'Güneş batışı' (sunset) anlamını veriyorlar. [27] İngilizcede bu kelime Güneş'in gerçek batışını ifade etmez. Güneş denize batınca gördüğümüz olaya takılmış bir isimdir. Bir de bu kök 'batı' için kullanılır. [28] Modern Dünya'da bile doğudan ve batıdan bahsediliyor. Ama bu batı fiziksel değil manevidir. Kâf 39. "O hâlde onların söylediklerine sabret ve güneşin doğuşundan önce de, batışından önce de Rabbini hamd ederek tespih et."

Bu âyette Güneş'in batışında tespihten bahsediliyor. Kullanılan kelime 'g-r-b' kökünden gelir. Burada fiziksel bir batıştan bahsedilmediği açık. Peygamber Güneş'in suya battığını görünce tespih etmiyordu. Mekke'nin ve Medine'nin denize kıyısı yoktur. Bir de bu âyet herkes için geçerli bir âyettir. Peygamber Güneş'in farklı bölgelerde farklı zamanda battığını bilmiyor muydu? Biliyordu. Bilmiyordu diyenler apaçık iftiracılardır. Kur'an'daki mucizeleri önlerine serdiğimizde hiç beklenmedik yerlerde bunun bilindiğini söylüyorlar. Çin, Hindistan mitolojisi diyorlar. Aristotales veya Galen'den öğrendi diyorlar. Ama Peygamber bunu bilmeyecek? Peygamber bunu bilmeseydi niye namazları Güneş'in batışına göre ayarladı? Niye saat belirlemedi? Bu demektir ki Peygamber bazı yerlerde geceyken başka yerlerde gündüz olduğunu biliyordu bu yüzden saate göre koymadı vakitleri. Bir de batı kelimesinin çoğul gelmesi de bölgelere göre Güneş'in batışının değiştiğini yani bu olayın Peygamber tarafından bilindiğini gösterir.

'Garabe' Yerine 'Efele' veya 'Hevâ'?

İddia: En'âm 76-78. "Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. "Rabbim budur" dedi. Yıldız batınca da "Batanları sevmem" dedi. Ayı doğarken görünce, "Rabbim budur" dedi. O da batınca, "Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yolunu şaşırmış kimselerden olurum" dedi. Güneşi doğarken görünce, "Rabbim budur; zira bu daha büyük" dedi. O da batınca dedi ki: "Ey kavmim! ben, sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."

Allah niye bu âyetlerdeki batma (efele) kelimesini kullanmadı? Veya niye Necm 1'deki batma kelimesini kullanmadı.

Cevap: Bu benim dediğim hiçbir şeyi çürütmez. Kur'an'da Güneş'in batışı için her zaman aynı kelime kullanılıyor. Bu yüzden bu âyetler batmadan bahsedilmiyor. 'Efele' sadece En'âm 76-78'de kullanılıyor başka hiçbir âyette böyle bir kökten gelen bir kelime yoktur. Hem İbrahim Güneş'in batışını Allah'ın varlığına delil olarak sunuyor. Güneş her gün batar buna göre burada kullanılan kelime farklı bir olayı anlatıyor. 'Doğma' kelimesi bile öbür âyetlerden farklı. Necm 1'de de yıldızın düşmesinden, çökmesinden bahsediliyor. Kullanılan kelime bu anlamdadır. [29] Bu da Sirius yıldızın çöktüğüne yani beyaz cüceye dönüştüğüne işaret eder.

Müşrikler Güneş'in Gerçekte Batmadığını Biliyordu

Kur'an'ın tüm bu ifadelerini göz ardı etsek bile mantıksal olarak o dönemde yaşayan sıradan bir insan bile Güneş'in gerçekte bir yere batmadığını biliyordu. Âyet bu batmayı ve doğuşu şaşırılacak bir şey olarak aktarmıyor. Bu da bunların fiziksel bir batmaya işaret olmadığını gösterir çünkü o dönemde kabul gören düz Dünya modelinde Güneş herhangi bir yere batmaz, sadece gözden kaybolurdu, eğer fiziksel bir batma söz konusu olsaydı onların modeli ile çeliştiği için şaşırmaları gerekirdi. Hiçbir kaynakta müşriklerin veya herhangi bir kafirin bu âyeti Peygambere çelişki olarak sunduğunu göremeyiz.

Kutuplara İşaret

Daha önce bu âyetin kutuplardan bahsettiğine bir delil getirmiştik o da Güneş'in karanlık bir yerde batma görüntüsünü vermesidir tıpkı âyetteki gibi.

Ozon Tabakası

Ozon tabakası bizi Güneş ışınlarından korur. Kutuplarda bu tabaka çok incedir. [30] Kutuplar çok ince olduğundan dolayı Güneş'in tehlikeli ışınlarına maruz kalmaktadır. Bu sebepten kalıcı nüfus yoktur. Âyetlerde şöyle buyruluyor: "… Güneş'ten koruyacak hiçbir siper yapmadığımız bir kavmin üzerine doğduğunu görmüştü …"

Âyette belirtilen 'hiçbir siper yapmamıştık anlatımı, kutuplarda Ozon tabakasının yok denecek kadar az olmasından kaynaklanmaktadır. Yine de bu âyet şöyle de anlaşılabilir: Orada yaşayan insanlar 6 ay boyunca Güneş'e maruz kalıyorlar bu yüzden Güneş'e karşı siperleri (her gün olan gece) yok. Yani siper gece olur bu durumda. Ve şu da var: Bir şeyi ne kadar arasız ısıtırsak o şey o kadar ısınacaktır. Mesela saç kurutma makinesini örnek alalım. Saç kurutma makinesiyle 24 saat aynı yeri (vücudumun bir yerini) ısıtacak şekilde bırakamam. 5 saniye aynı bölgede tutunca bile çok sıcak oluyor ve derim yanacak gibi oluyor. Bu örneği Güneş için düşünelim: Güneş ne kadar bir yeri aydınlatırsa o yer o kadar Güneş'in zararlı ışınlarına maruz kalacaktır yani orada yaşamayanlar gece sayesinde vücutlarını yenileyebiliyorken kutuplarda yaşayanlar yenileyemeyecek.

Zu'l-Karneyn'nin Yolculuğu Nereden Nereye?

Zu'l-Karneyn'in yolculuğu kuzey kutbundan güney kutbadır. Bunun böyle olduğuna dair şu delili sunabiliriz: Âyetlerde "Sonra, Zu'l-Karneyn yine sebeplere sarılarak yola devam etti. Nihayet güneşin doğduğu yere varınca" deniliyor. Buna göre Güneş'in doğduğu yer, battığı yerden farklı. İki kutupta da 6 ay gündüz ve gece olduğu için Zu'l-Karneyn için Güneş'in doğduğu yer ve battığı yer iki farklı bölgeydi ve bu yüzden olay böyle anlatılıyor. Eğer kutuplara işaret edilmeseydi iki farklı bölgeymiş gibi anlatılmazdı.

İddia: 6 ay diye bu değişmeyeceği anlamına gelmez. Yani 6 ay sonra Güneş'in doğduğu kutup değişecek. Bu yüzden yukarda denilen hatalı.

Cevap: Öyleyse her durumda hata olur. Peygamberin belirttiğine göre Güneş batıdan doğacak. Güneş oradan doğunca Güneş'in battığı yere ne olur? O yer Güneş'in doğduğu yer olur. Buna göre Güneş'in doğduğu bir yer yok diyerek iddiaya cevap veririm.

Güneş'in Doğduğu ve Battığı Yer Mısır ve Japonya

Güneş'in doğduğu yer ve battığı yer iki ülkeyi kastedebilir. Babil krallığına ait olan bir tablette bugüne kadar bulunan ilk Dünya haritası bulundu. Bu tablete İmago Mundi adı verildi. [31] Bu haritanın ortasında Babil vardır ve bunun çevresinde 7 adet üçgen vardır. Bu üçgenlerin her biri bir adaya işaret ediyor. [32] Bu adalardan biri 'Güneş'in doğduğu yer' diye bir yere işaret ediyor ki bu üçgene bu ad verilmiştir. [33-35] Başkası da Güneş'in battığı ülke adını almıştır. Güneş'in doğduğu ülke muhtemelen Japonya'dır nitekim Japonya'ya 'Güneş'in doğduğu ülke' adı verilmiştir. Prens Shôtoku (574-622) bir mektubunda Japonya'ya bu ismi veriyor. [36-38] Eski Mısır'da Ra-Atum veya Atum-Ra inancı yani 'Akşam Güneşi', 'Batan Güneş' inancı ortaya çıkmıştır. Bu dinin ana tapınağı Heliopolis'tir (Güneş şehridir). [39-40] Bu şehrin Arapça adı 'Ayn Şems'tir [40-41] yani Türkçede 'Güneş'in gözü-pınarı' anlamındadır. Yine o zamanlarda olan 'Ra'nın gözü' kavramlarını bilmek gerekir. [42-43] Yukarda gördüğümüz haritadaki 'Güneş'in battığı ülke' Mısır'da bulunan bu şehre işaret etmeli. Ki âyette Güneş'in bir gözede (ayn) battığı söyleniliyor.

Güneş'in Doğduğu ve Battığı Yer Doğu ve Batı

Âyetlerde bahsedilen yerler sadece 'doğu' ve 'batı' anlamına da gelebilir nitekim Peygamber efendimiz âyette geçen 'matli'a-şşemsi' (Güneş'in doğduğu yer) ifadesini bir hadiste şu ifadelerle kullanıyor:

"Ebû Hüreyre şöyle dedi: Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem): "Yemenliler geldi. Onların gönülleri nâzik, kalbleri yumuşaktır. İmân Yemen'li, hikmet de Yemen'lidir. Vakar koyun sahihlerinde, övünmek ve büyüklenmek yaygaracı bedevilerde, Güneş'in doğuşu yönünde çadırların insanları." buyurken işittim." [44]

Bu hadisteki 'Güneş'in doğuşu yönünde çadırların insanları' uzak doğuda yaşayan insanlara işaret eder. Yine başka bir hadiste şöyle buyruluyor:

Nafi' b. Cübeyr (r.a), babasından naklederek şöyle anlatıyor: "Rasûlullah (s.a.v) ile bir yolculukta idik: "Bizi kim sabah namazına kaldırmak için nöbet tutacak" buyurdu. Bilal: "Ben tutacağım" dedi. Güneş'in doğduğu tarafa döndü hepsi birden öyle bir derin uykuya daldılar ki güneşin sıcağı vurunca uyanabildiler. Kalkıp abdest aldılar. Bilal ezan okudu, Rasûlullah (s.a.v), iki rekat sabah namazının sünnetini kıldı, ashab da kıldıktan sonra hepsi birlikte sabah namazının farzını kıldılar." [45]

Bu hadiste de Güneş'in doğduğu yön doğu yönüdür. Bunu Güneş'in batışı için de uygularsak âyette hiçbir hata kalmıyor. [46]

İddia: Bu durumda 'pınar' ifadesine ne olacak?

Cevap: Aslında bunun cevabını yukarda bahsettiğim iki ülkedir. Birisi doğuda öbürü batıda. Batıda olanın simgesi gözede batan Güneş'tir. Yani Peygamberin yukarda verdiğim hadisleri Mısır ve Japonya konusunu destekliyor.

Güneş'in Işık Ay'ın Yansıtıcı Olması

Şimdi Güneş hakkında farklı mucizelere bakalım: Şems 1-2. “Güneş’e ve onun ışığına, ona tâbi olan Ay’a,”

Bu âyetlerin ilk tevili şöyledir: Ay Güneş ışığına tâbidir yani Ay’ın kendi ışığı yoktur, parlaklığını Güneş’ten alır. [47] Bilimsel olarak bu doğrudur, Ay’ın kendi ışığı yoktur. Kur’an Güneş’i aydınlatıcı (ziya) [48], lamba-kandil (sirâc) [49-50] ve parıl parıl parıldayan bir şey (vehhâc) [50] olarak tanımlar. Bu kelimeler açık bir şekilde Güneş’in kendine ait bir ışığa sahip olduğunu gösterir. Tüm müfessirler bu âyetlerin tefsirinde bunu söylemektedirler. [51] Ay için ise Kur’an ışık (nûr) ve munîr adını veriyor. [48-49] Müfessirler, Güneş için kullanılan kelime ve Ay için kullanılan kelime farklı diye, Güneş’in Ay’a ışık verdiğini söylemişlerdir yani Ay’ın kendine has ışığının olmadığını. [48] Zaten mantıken düşünüldüğünde Güneş’in lamba olması öbürünün lamba olmadığı yani ışık saçmadığı anlamına gelir. Ay’ın ışık olmasıonun ışık kaynağı olduğu anlamına gelmez çünkü ister Ay kendi ışığını üretsin ister üretmesin insanlar için o bir ışık konumundadır. Bilimsel makalelerde bile Ay ışığından bahsedilir. Hem Şems suresindeki âyetler Ay’ın ışık kaynağı olmadığını gösteriyor hem de Güneş için farklı Ay için farklı kelimelerin kullanılması bunu gösteriyor. Âyetlere iyice bakılırsa Allah Ay’ı ışık olarak yarattım (haleka) değil öyle kıldım (ce’ale) diyor. Kur’an’da kılmak fiili bir özelliği belirtmek için kullanılır. Mesela yerin döşek kılınması [52] yerin düz olduğunu değil, yerin sakin olduğunu, yaşayabileceğimiz bir yer kılındığını açıklar. Yani Ay’ın ışık kılınması Ay’ın bir özelliğini açıklar. Onun bize ışık yansıttığını açıklar yoksa onun ışık olduğunu söylemez. Allah başka bir âyette şöyle buyuruyor: Ahzâb 46. “Hem Allah’ın dinine ve O’na ibadete O’nun izniyle bir davetçi, hem de nur saçan (munîran) bir kandil (sirâc) olarak.”

Burada Peygamberimizin bir kandil olduğu ve böylece nur saçtığı söyleniliyor. Buradan çıkartabiliriz ki ‘sirâc’ ve ‘nûr’ olma arasında farklılık var. Her kandil nur saçar ama her nur saçan kandil değildir. Aynı şekilde Güneş bir kandildir ve nur saçar fakat Ay kandil değildir ama nur saçar. Bu demektir ki bir şeyin nur saçması onun kendisinden ışık geldiği anlamına gelmez. Yani Ay’ın ışık olması onun bir yeri aydınlatması dolayısıyladır. Bu görüşü pekiştirmek için Mâide 15’e bakalım: “Ey Kitap Ehli, Kitaptan gizlemekte olduklarınızın çoğunu size açıklayan ve birçoğundan geçiveren elçimiz geldi. Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir Kitap geldi.”

Bu âyette Kur’an’ın bir ışık olduğu söyleniliyor. Ahzâb 46 ile bu âyeti birlikte alırsak sonuç şu oluyor: Peygamber kandil (Güneş) olandır kitapsa nurdur (Ay).

İddia: Ay için ve Güneş için kullanılan kelimeler arasındaki fark ışık saçma gücünün daha fazla veya daha az olduğunu ifade etmek için vardır yani Ay için kullanılan kelime daha az ışık yansıtıldığını ifade etmek için vardır.

Cevap: İlk olarak, bunun ne alakası var? Bir lamba illa çok ışık saçacak değil. Hem Ay da bir aydınlatıcıdır.

İkinci olarak, Nûr 35’te Allah’ın nurundan bahsediliyor. İddiaya göre Allah’ın ışığı az olmalı ki bu mümkün değildir. ‘Nûr üstüne nûr’ ifadesi bile bu ışığın çok güçlü olduğunu gösterir.

Üçüncü olarak, az önce gördük ki ‘sirâc’ da ‘nûr’ olabilir. Yani bunun ışık saçma derecesi ile alakası yok.

Güneş Bir Yıldızdır

Aslında Güneş’in kandil olması onun bir yıldız olduğuna işaret ediyor çünkü belirtildiğine göre ‘sirâc’ kelimesinin çoğulu olan ‘sürüc’ kelimesi ‘nurlandıran yıldızlar’ anlamındadır. [53] Bu kelimenin çoğulu yıldız demekse bu demektir ki Güneş de bir yıldızdır. Bilimsel olarak da Güneş bir yıldızıdır buna göre tüm yıldızlar bir Güneş’tir. [54]

İddia: Kur’an’a göre Güneş bir yıldız değildir çünkü âyet hem yıldızları zikrediyor hem de Güneş’i. Bu demektir ki Güneş yıldızlar kapsamına girmiyor.

Cevap: İlk olarak, Kur’an’ın hiçbir yerinde Güneş’in yıldız olmadığı söylenilmiyor.

İkinci olarak, Furkân 61 hakkındaki delil Güneş’in yıldız olduğunu söylüyordu.

Üçüncü olarak, Kur’an Güneş’in önemini vurgulamak için böyle ifadeler kullanılıyor bunun âyetlerde pek çok örneği var: Meâric 4. “Melekler ve rûh O’na, miktarı elli bin yıl olan bir günde yükselip çıkar.”

Allah bu âyette hem melekleri hem de Cebrail’i zikrediyor. Cebrail bir melektir fakat âyet Cebrail’in önemini vurgulamak için onu ‘ve’ edatı ile meleklerden ayırt ediyor. Yine başka bir örnek: Bakara 98. “Her kim Allah'a, Allah'ın meleklerine, peygamberlerine, Cebrail ile Mîkâil'e düşman olursa, iyi bilsin ki, Allah da o kâfirlerin düşmanıdır.”

Cebrail ile Mîkâil de melektir ama Allah onları meleklerden ayırt ediyor. Bir örnek daha verelim: Nahl 11. “Onunla sizin için ekin, zeytin, hurmalar, üzümler ve bütün meyvalardan bitirir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için ibret vardır.”

Allah zeytini, hurmayı ve üzümleri saydıktan sonra bütün meyveleri bitirir diyor. Peki Peygamber böyle derken üzümlerin meyve olduğunu bilmiyor muydu?

Dördüncü olarak, bilimsel makalelerde bile ‘Güneş ve yıldızlar’ ifadesi kullanılır. Buna göre biz makale yazarların Güneş’in yıldız olduğunu bilmediklerini iddia etmeliyiz ki bu mantık dışıdır.

Güneş’in Yörüngesi

Güneş ile alakalı başka bir âyete geçelim: Yâsîn 38. “Güneş de kendi karargâhı için akar. Bu, mutlak gâlib, her şeyi bilenin takdiridir.”

Âyette bahsedilen karargâhın ne olduğunu daha iyi anlamak için tefsirlere bakalım: "Güneş de kendi karargâhı için akar” devrinin son bulacağı belli bir sınır için akar, devrinin sona ermesi, yolunu bitiren yolcunun karargâhına benzetilmiştir …” [55]

Belirtildiğine göre bu karargâh yerine Güneş kıyamet günü ulaşacaktır ve orada duracaktır. [55] Peki bu karargâh nerededir? Bu karargâh galaksimizin ortasında bulunan kara

deliktir. Bu kara deliğe ‘Sagittarius A*’ adı verilmiştir. Güneş bundan sonra başka bir yere gidemez. Sonu oradadır yani bir nevi yörüngesi orada bitiyor.

İddia: Bu karargâh Dünya’nın etrafında bir yerdir.

Cevap: İlk olarak, bir kıraate göre âyetteki akmak fiili ‘devamsız akar, durmaksızın akar’ şeklinde okunmuştur. [56] Buna göre âyetin manası şöyle oluyor: “Güneş durmaksızın karargâh yerine kadar akar.” Karargâh yeri Dünya’nın etrafındaysa Güneş nasıl durmaksızın hareket ediyor ki az önce bu karargâhın kıyamet günü olduğunu gördük yani Güneş her gün durmuyor, bir kere duracak.

İkinci olarak, Araplar gün ortasında Güneş’in durduğuna inanırdı. [57] Bu âyet de bu görüşe bir reddiyedir. Buna göre karargâh Dünya’nın etrafında değildir.

Üçüncü olarak, Şems 1-2’nin ikinci manasına göre Ay Güneş’i takip etmektedir. [58] Güneş kütlesi yüzünden zamanı ve mekânı bükmektedir. Böylece Ay’ı kendine çeker, Ay Güneş’i takip eder. Eğer âyette ‘Güneş Ay’ı takip ediyor’ denilseydi burada hata olurdu. Peygamber zamanında bu durum bilinemezdi çünkü o zamanlar Güneş’in Dünya’nın etrafında döndüğü düşünülüyordu. Bu modele göre ne Ay Güneş’i ne de Güneş Ay’ı takip edebilir çünkü eğer Güneş Dünya’nın etrafında dönüyorsa Ay da dönüyor. Kimin kimi takip ettiğini bilemeyiz bu durumda. Buna göre Dünya merkezli model çöküyor ve modern model bu âyeti tefsir ediyor. Bu demektir ki âyette bahsedilen karargâh Dünya’nın etrafında değildir.

İddia: Ay Güneş’e tâbi değil, Dünya’ya tâbidir.

Cevap: Dünya Güneş’e tâbidir bu doğru ama bu doğal olarak ne demek oluyor? Ay da Güneş’e tâbidir. Üç tane araba düşünün. İlk araba ikinciyi çekiyor. İkinci de üçüncüyü çekiyor. Bu ne demektir? Üçüncü hala birinciye tâbidir. Bir de Ay’ın Güneş’ tâbi olması için Dünya’ya gerek yoktur. Dünya olmasa bile Ay Güneş’e tâbi olur.

Dördüncü olarak, âyetlerde gündüzün ve gecenin sürekli birbirini takip ettiği söyleniliyor. [9] Sürekli birbirlerine takip ediyorlarsa Güneş nasıl dursun? Gündüz ışığını Güneş verir. Dünya merkezli modele göre Güneş durunca gündüz de durmalı. Bu da âyetler ile çelişir. Buna göre Kur’an’ın Dünya merkezli bir modeli yoktur ve bu karargâh kara deliktir.

Beşinci olarak, Şems 3-4’te Allah şöyle buyuruyor: “Onu (Güneş’i) ortaya çıkardığında gündüze; Onu gizlediğinde geceye;”

Açıkça görülür ki gündüz ve gecenin oluşmasında Güneş’ten başka bir şey rol oynamaktadır. Bu şey her ne ise Güneş’i ortaya çıkarmakla, onu görünür hale getirmekle gündüzü oluşturur ve bu şey her ne ise daha sonra Güneş’i gizlemekle, perdelemekle, görünmez hale getirmekle geceyi oluşturur. Güneş’ten başka bir şey olan bu şey nedir? Bunu cevabı Şems 6 âyetinde veriliyor: “Ve yere (Dünya gezegenine), ve onu yayana;”

Evet. Net bir şekilde görülür ki gündüz ve gece Dünya gezegeni sayesinde gerçekleşir. Ancak sadece Dünya gezegeni sayesinde değil, onun yapmak zorunda olduğu bir hareketle gerçekleşir. Çünkü âyetlerden anlıyoruz ki gece ve gündüz ardı ardına gelmektedir. Bu da

ancak Dünya gezegeninin kendi etrafında dönmesi ile mümkün olabilir. Dünya kendi etrafında dönmemiş olsa idi zaten Dünya'nın bir tarafı hep gece, diğer tarafı hep gündüz olması gerekliydi. Buna göre Güneş Dünya etrafında dönmüyor. Bu da kara delik iddiasını doğrular.

Altıncı olarak, eğer Peygamber Güneş'in Dünya'nın etrafında döndüğünü söyleseydi niye hiçbir âyette bunu göremiyoruz? Niye Peygamber Güneş'in yörüngesinin Dünya etrafında olduğunu söylemiyor?

Yedinci olarak, Allah farklı âyetlerde Güneş'in belirli bir süreye kadar aktığını söylüyor. [59] Bu belirli sürenin kıyamet olduğunu başka âyetlere bakarak görüyoruz. [60] Yani âyet Güneş'in etrafında döndüğünü söylese ve bu karargâh bu yörüngede olsa, Güneş çoktan karar kılmıştı ama bu durumun âyetlere uymadığını görüyoruz.

Sekizinci olarak, Ca'fer es-Sâdık (ö. 765) [61], el-Belhî (ö. 934) [62] gibi Müslüman bilim adamları Güneş merkezli bir model sunmuşlardır. Sonrasında Bîrûnî (ö. 1061), Nasîrüddîn Tûsî (ö. 1274) gibi pek çok Müslüman bilim adamı bu modeli kabul etmiştir. [63] Durum böyleyken Güneş merkezli bir evren anlayışına sahip bir kişi kafir olmaz.

Gölgenin Oluşma Sebebi Güneş'in Dönüşü mü?

İddia: Furkân 45. "Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmez misin? İsteseydi onu sabit kılardı. Sonra biz Güneş'i gölgeye delil kıldık."

Bu âyete göre Güneş Dünya'nın etrafında dönerek gölgeyi kısaltıyor veya uzatıyor.

Cevap: İlk olarak, âyetin hiçbir yerinde Güneş'in böyle bir göreve sahip olduğu söylenilmiyor.

İkinci olarak, yine de biz öyle söylendiğini kabul edelim. Bu durum da bile bir hata yok. Gölgenin uzamasının tek faktörü Dünya'nın kendi etrafında dönmesi değildir. Gölgenin uzaması için Dünya perspektifinden Güneş etrafımızda dönmeli. Eğer Dünya sabit olsaydı gölge yine de uzayıp küçülecekti çünkü Dünya Güneş'in etrafında dönüyor. Bunu şöyle açıklayalım: Gölgenin uzamaması için Güneş sabit görülmeli yani Dünya'nın bir tarafı her zaman Güneş'e dönük öbür tarafı her zaman karanlıkta olmalı. Bunun sağlanması için Dünya kütleçekim kilidi ile Güneş'e bağlanmalı. [64-65] Kütleçekim kilidi nedir? Bir gök cisminin kendi etrafında dönüş hızı ile uydusu olduğu gezegen veya yıldız çevresindeki dönüş hızının eşit olması durumudur. Örnek olarak Ay: Dünya'dan Ay'ın sadece bir yüzü gözükmektedir. Bunun sebebi de az önce dediğim kilit. [66] Dünya'nın Güneş etrafında dönme sebebi Güneş'tir. Güneş zamanı ve mekânı bükerek Dünya'yı merkezkaç kuvvetine bağlar. Yani âyette hiçbir hata yok.

Güneş'i Batıdan Getirmek?

İddia: Bakara 258. "İbrâhim "Allah güneşi doğudan getirmektedir, hadi sen de onu batıdan getir" dedi."

Bu âyete göre Güneş Dünya'nın etrafında dönüyor yoksa 'batıdan getir' denilmezdi.

Cevap: İlk olarak, burada İbrahim (a.s.) konuşuyor. Yani bu Allah'ın ifadeleri değildir. Hem Peygamberin ne demesini bekliyorsunuz? "Güneş kara deliğe doğru gidiyor, sen tam tersini yap" demesini mi? Kavmi derdi ki: "Nedir bu? Ne alaka?" Zaten İbrahim (a.s.) Firavun'un bunu yapamayacağını bildiği için böyle demiş olabilir.

İddia: O zaman Allah niye onu düzeltmedi?

Cevap: Açıkladığım gibi Peygamber başka bir şekilde bunu söyleyemezdi bu yüzden Allah düzelmemiş olabilir. Hem de Allah Kur'an'da her sözü düzeltiyor mu? Aynı âyette Firavun diyor ki: "Hayat veren ve öldüren benim." Allah bu söze 'hatalı' demiyor yani düzeltmiyor. Yine mesela Firavun insanları ölümle tehdit ediyor. [67] Allah 'bunu yapmayın, bu kötüdür' demiyor. Daha pek çok örnek verilebilir.

İkinci olarak, Güneş'in doğudan geldiğini söylemek ne zamandan beri bilimsel bir çelişki? Bilimsel makalelerde bile bu ifadeler kullanılıyor. [68-70] Ateistler bilim sevdiğini iddia ediyor ama makalelerde ne denildiğini bile bilmiyorlar. Bu apaçık bir iki yüzlülüktür.

Üçüncü olarak, Yâsîn 38'in açıklamasında Dünya merkezli bir evren modeli olmadığını gördük.

Dördüncü olarak, ben bir adres tahrif edecek olsam ve desem ki: "ABC binasını solunda tut ve dümdüz devam et." İnsanlar gelip benim hata yaptığımı mı iddia edecek? Hayır, çünkü bunu mecazen söyledim. Bu durumda binayı sol elimle tutmuyorum ama kendimi ona göre ayarlıyorum. İbrahim Peygamber konusu da aynı. Firavun Güneş'in kendisini batıdan getirmemeli ama Dünya'nın dönüş tarafını değiştirerek Güneş'i batıdan getirmeli. Bunu başka bir örnek ile pekiştirelim: Hanımınız size dese ki: "Okyanusu ayağıma getir." Siz buradan ne anlarsınız? Onu okyanus kıyısına götürmeniz gerektiğini. Bu durumda da okyanusu (Güneş'i) ben getirmiyorum ama hanımımı (Dünya'nın dönüşü) götürüyorum. Aslında bu bir dil sanatıdır.

Güneş'in Arş'ın Altında Secde Etmesi

İddia: Bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Güneş batarken Resulullah (sav) ile mescitte idim. Bana: "Ey Ebu Zerr, biliyor musun bu Güneş nereye gidiyor?" diye sordu. Ben: "Allah ve Resulü daha iyi bilirler!" dedim. "Arşın altına secde yapmaya gider, bu maksatla izin ister, kendisine izin verilir. Secde edip kabul edilmeyeceği, izin isteyip, izin verilmeyeceği zamanın (kıyametin) gelmesi yakındır. O vakit kendisine: "Geldiğin yere dön!" denir. Böylece battığı yerden doğar. Bu durumu Cenab-ı Hakk'ın şu sözü haber vermektedir. (Mealen): "Güneş, duracağı zamana doğru yürüyüp gitmektedir. Bu aziz ve alim olan Allah'ın takdiridir." [Yâsîn, 36/38]" [71]

Bu hadise göre Güneş Dünya'nın etrafında dönüyor. Kıyamet günü de yörüngesinin tersine gidecek böylece Güneş batıdan doğacak. Bir de Güneş nasıl secde edebilir?

Cevap: İlk olarak, yukarda sunduğum pek çok delil Dünya merkezli bir evren anlayışını çürütüyor. Buna göre sadece bu hadise bakarak böyle bir hüküm verilemez.

İkinci olarak, Güneş'in secde etmesi pek çok âyette söylenilmekte. [72-73] Yine âyetlerde bu secdeyi anlayamayacağımız söylenmekte. [73] Yani bu konuda hiçbir bilimsel hata yoktur.

Üçüncü olarak, tüm mahlukat her zaman Arş'ın altındadır. Yani Güneş ister doğmuş olsun isterse batmış o her türlü Arş'ın altındadır. [74-75] Bir de Güneş'in secde ettiğini söyleyen âyetlerdeki fiil, 'fiil-i muzâri'dir. [76] 'Fiil-i muzâri' geniş zaman için kullanılır buna göre Güneş'in secdesi sürekli, durmaksızın devam etmektedir. Ki Ra'd 15'te bu secdenin sabah ve akşam devam ettiği söyleniliyor. Bu bilgilere göre bu hadisteki 'gitmek' bir yerden bir yere gitmek manasında değildir. Bir yere gitmek illa mekânsal olacak değildir mesela İbrahim (a.s.) Allah'a gittiğini söylüyor. [77] Ama buradaki gitme mekânsal değil, Katâde'nin belirttiğine göre bu ameli bir gitmedir. [78] Güneş için de bir mecaz söz konusudur. Yani bu hadisten Güneş'in Dünya etrafında döndüğünü çıkartmak yanlıştır. Tam tersini çıkartmak mümkündür. Çünkü hadisin yukardaki bilgilere göre manası şu oluyor: "Güneş her zaman Arş'ın altında ve her zaman secde ettiği için aslında onun gitmesi gerçek bir gitme değildir, tamamen mecazdır. Mecaz olduğu için Güneş Dünya'nın etrafında dönmüyor sadece bu bize öyle geliyor. Güneş dönmüyorsa buna göre Dünya kendi etrafında dönüyor. Güneş'in gitmesi mecaz ise onun batıdan gelmesi de mecazdır buna göre bu 'gelme' yine Dünya'nın kendi etrafında dönüşüne bağlı."

Peygamber böylece o zaman doğru sanılan bir haberi yıkmış oluyor ve bunu çok kapalı bir şekilde söylüyor. Bu hadisin farklı bir manası şöyle olabilir: "Güneş kıyamet gününe kadar gidiyor. Kıyamet günü Güneş geldiği zamana geri dönecek yani geldiği zaman onun yok iken var olmasıdır, buna göre Güneş olmadığı zamana geri dönecektir."

Bu mana mümkündür nitekim Arapçada hadisteki 'yer' ifadesi zaman veya mekân için kullanılabilir. Bu hadis her zaman tartışılmış bir hadistir yani bilim Güneş merkezli modeli onayladıktan sonra hadis bükülmedi. [79]

Ay'ın Yörüngesi

Şimdi Ay'ın yörüngesine göz atalım: Yasin 39. "Ay için de menziller belirledik; sonunda o, hurma salkımının (ağaçta kalan) yıllanmış sapına döner."

Âyette belirtildiği gibi Ay'ın yörüngesi hurma salkımının yıllanmış sapı gibidir. İnternete 'hurma dalı' yazıp sonucu bulabilirsiniz. Resimlerde, o dalın, dalgaya benzemekte olduğunu görebiliriz, artarda gelen 'w' veya 's' şeklinde gibiler.

Ay da aynı şekilde güneşin etrafında "w" ler yapar. Sonuç olarak bu ayetten üç şey çıkartabiliriz; İlk olarak Ay'ın Dünya'nın etrafında döndüğünü anlıyoruz. İkinci olarak "w" şeklinde bir yörüngeye sahip olduğunu anlıyoruz. Son olarak ta şöyle bir çıkarım yapılabilir: Dünya Güneş'in etrafında dönüyor çünkü bu yörüngenin oluşması için, Dünya Güneş'in etrafında dönmeli.

Güneş Ay'a Yetişemez ve Her Şeyin Bir Yörüngesi Var

Bundan sonraki âyette Allah Güneş'in Ay'a ulaşamayacağını ve her şeyin bir yörüngede yüzdüğünü söylüyor: Yâsîn 40. "Ne Güneş'in Ay'a erişmesi uygundur ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzüp gider."

Bu âyette 'erişmek' için kullanılan kelime 'd-r-k' kökünden gelir. Bu kök 'kat kat inmek' manasına gelir yani 'd-r-c' (kat kat yükselmek) kökünün zıddıdır. [83] Bundan anlayacağımız şey de bu erişmenin aşağıya doğru olduğudur. Bunu daha iyi farklı manalarla anlayacağız. Güneş'in Ay'a niye yetişemeyeceği konusunda pek çok görüş vardır: İlk olarak, Güneş'in ışığı Ay'ın ışığının derecesine ulaşacak kadar alçalamaz. [84] Bu görüş zayıf bir görüştür nitekim bundan önceki âyetlerin Ay ışığı ile alakası yoktur. Bir de Ay'ın ışığı yoktur yani kendine has bir ışığı yoktur bu yüzden âyet bundan bahsediyor olamaz.

İkinci olarak, bu hız bakımından denilmiştir. [85] Fakat bu görüş de zayıftır nitekim Güneş Ay'dan hızlı olsaydı, Güneş ve Ay galaksimizin etrafında hareket ederken, Ay Güneş sisteminden kopmalıydı.

Üçüncü olarak, bu fayda yani yarar bakımından denilmiştir. [85] Bu bilimsel olarak doğrudur nitekim Güneş olmasa Dünya diye bir gezegende oluşmayacaktı, hiçbir bitki olmayacaktı, gündüz diye bir şey olmayacaktı vs. Fakat bu yorum bundan önceki âyetlere uymuyor yani bir alakası yok.

Dördüncü olarak, bu konum bakımındandır yani Güneş Ay'ın yörüngesine ulaşacak değildir. Bu manaya göre Ay Dünya'ya Güneş'ten daha yakındır nitekim bu âyetteki 'ulaşma' kelimesi 'inme' manasındadır. Yani dünyevi bir perspektiften Güneş Ay'a ulaşacak kadar inemez deniliyor. Bu demektir ki Güneş Ay'ın arkasında. Bu mana hem âyetle uygundur hem de bilimsel olarak doğrudur. Bu görüşü İbn Abbâs İslam'ın ilk dönemlerinde nakletmiştir: "İkisi gökte tutuldukları zaman, biri ötekisinin önünde olur, menzilleri ortak olmaz, bunu İbn Abbâs, demiştir." [84]

Âyetteki ikinci konuya geçeceksek, o da hepsinin bir yörüngede olmasıdır. Mevdûdî bu âyet hakkında şöyle buyurmuştur: "Böylece dört hakikate birden işaret olunmaktadır: 1) Sadece Güneş değil, Ay, yıldızlar, gezegenler, Samanyolu vs. hepsi de hareket etmektedirler. 2) Bunların her birinin ekseni ayrı ayrıdır. 3) Felekler değil, yıldızlar, gezegenler hareket etmektedirler. 4) Bunlar suda herhangi bir maddenin görünüşü gibi fezada da yüzmektedirler." [86]

Mevdûdî burada 4 tane bilimsel haberden bahsetmektedir. Hepsini tek tek incleyelim: İlk olarak, evrendeki her şey gerçekten hareket etmektedir. [87] Âyet de buna işaret etmektedir. Yıldızların hareket ettiğini söyleyen başka müfessirlerde [88] vardır hatta bazı hadisler bunu açıkça dile getirmektedir:

Mâtürîdî'nin İbn Abbas'tan naklettiğine göre, Hz. Peygamber şöyle demiştir: "Allah yakın göğün altında üç fersahlık bir deniz yaratmıştır. Bu deniz mevcün mekfûftur. Allah'ın emri ile havada durur. Ondan bir damla dahi düşmez. Denizlerin tamamıdurgundur. Ancak bu deniz, bir ok hızında hareket eder. Havada paralel ve dengeli bir şekilde durur. Doğu ve batı arasında uzatılmış bir ip gibidir. Güneş, ay ve yıldızlar bu denizde yüzer." [89]

Yıldızların hareket halinde olması Peygamber zamanında inkâr ediliyordu. Batlamyus'un evren modeline göre, evrenin son katmanında yıldızlar vardır ve bunlar hareketsiz bir haldedir. [90] Pek çok Yunan düşünürü de bu görüşü savunmuştur. [91] Bu da Peygamberimizin o kişilerden bir şeyi kopyalamadığını gösterir.

İkinci olarak, tüm bu cisimlerin farklı yörüngeleri vardır nitekim Güneş Galaksinin etrafında dönerek evrenin içinde yüzüyor. Galaksi ise sadece evrenin içinde yüzüyor. [92]

Üçüncü olarak, Aristoteles'in evren modeline göre yıldızlar bir kürenin üzerindedir. Bu küre dönmektedir fakat bu modele göre her şey farklı yörüngede olmuyor çünkü bu modele göre her yıldız aynı yörüngededir. Bu da Kur'ân ile çelişir ki bu inkarcıların Peygamberin Yunanlılardan bilgiler çaldığı iddiasını çürütür.

Dördüncü olarak, evrendeki her şey yüzmektedir. Bilim adamları zamanın ve mekânın kuantum dalgalarından oluştuğunu söylüyor [93] buna göre her cisim bu kuantum denizinin üzerinde yüzmektedir. Yukarda verdiğim hadis tam tamına aynı şeyi söylemekteydi. Bu hadis bu konuda bir detay daha veriyor ki o da denizin 'mevcün mekfûf' yani 'menedilmiş dalgalar' olmasıdır. [94] Kuantum mekaniğinde dalga özelliklerinden en önemlisi; dalganın konum ve momentum bilgilerinin, belli bir sınıra kadar ölçülebilir olmasıdır. Dalga özelliklerinin daha fazlasını öğrenmemi yasaklanmıştır (menedilmiştir). [95]

Şimdi verdiğim şu 'كُلٌّ فِى فَلَكٍ' ('kullun fi felekin' 'her biri içinde bir yörünge') tümceyi daha detaylı inceleyelim. Bu tümceyi oluşturan Arapça harfleri açalım ve yazalım; ك-ل-ف-ى-ف-ل-ك. Türkçe harfler karşılığı düşünülürse; K-L-F-Y-F-L-K. Arapça harfleri baştan ve sondan okuduğumuzda aynı tümce oluşmaktadır. Toplam 7 harf var. 3 harf tek harf olan 'ى' harfinin iki tarafında yer almış. Buna göre bu 3 harf 'ى'nin etrafında dönüyor. Âyetin de tam da böyle bir şeyden bahsetmesi tesadüf olamaz. Hem 'ى' harfinin galaksimizin merkezindeki kara deliği (Sagittarius A*) temsil etmesi çok olası. Bu harf galaksinin spirallerine 'sarmalarına' benzediğini söylemekte gerekir.

Her Şey Zamanda Hareket Eder

Her şeyin hareket etme âyetinin bir başka manasını Brian Greene bunu güzel bir ifadeyle açıklıyor. Bu açıklamaya göre evrendeki her şey zamanda hareket etmektedir: "Size göre sabit olan (yani uzayda hareket etmeyen) bir şeye, örneğin park halinde bir otomobile bakıyorsanız, otomobilin tüm hareketi zamandadır. Otomobil, sürücüsü, cadde, siz, giysileriniz, hep birlikte ve eşzamanlı olarak zamanda hareket ediyorsunuz …" [96]

Güneş'in Kızıl Dev Evresi

Bazı Araplar Güneş tutulması sırasında Güneş'in ve Ay'ın birleştiğini sanıyorken, Kur'an bunun mümkün olmadığını söylüyor ve bunun ancak Kıyamet günü olabileceğini söylüyor: Kıyâme 7-9. "Göz dehşetle açıldığı, Ay tutulduğu, Güneş'le Ay birleştirildiği zaman;"

Güneş kızıl dev sürecine girince boyutu Dünya'ya kadar ulaşacak ve Ay'ı yutacak. Bilim adamları 'Güneş Dünya'yı yutacak mı yoksa yutmayacak mı?' emin değiller [97-100] çünkü

Güneş kızıl dev olunca yarıçapı Güneş-Dünya mesafesi kadar olacağı tahmin ediliyor. Âyetlere baktığımızda Ay'ın yutulacağını fakat Dünya'nın yutulmayacağını öğreniyoruz. Bu da çok ince bir işarettir. Bu konuda David Powell şöyle buyuruyor: "Bu nedenle, Dünya Güneş tarafından yutulmasa bile Ay olmadan kalabilir." [101]

İddia: Bu âyete göre Güneş Ay'ı yutacak değil, onunla birleşecektir. Bunların birleşmesi için ikisi aynı boyda olmalı.

Cevap: Bu âyetteki 'birleşme' kelimesinin 'tek bir parça haline gelme', 'bir bütün olma' ve 'toplama' gibi manaları vardır. [102] Buna göre Güneş Ay'ı toplayacaktır deniliyor âyette. Topladığımız şeyin bizimle aynı boyda olması gerekmez nitekim ben taş topluyorum diyebilirim. Bunun böyle olduğuna pek çok delil getirebiliriz: İlk olarak, bu surenin 8. âyetinde Ay'ın tutulmasından (hasefe) bahsediliyor. 'Hasefe' kelimesinin 'batmak' anlamı da vardır. [103] Buna göre âyet Ay'ın Güneş'e batacağını söylüyor bu demektir ki Güneş Ay'ı yutacaktır ve bizim anladığımız bir birleşme olmayacaktır.

İkinci olarak, İbrahim (a.s.) Güneş'in Ay'dan büyük olduğunu söylüyor. [104] Bu demektir ki bir birleşme için aynı boy gerekmez.

Üçüncü olarak, pek çok hadiste Kıyamet gününde Güneş'in insanlara çok yakın olacağı söyleniliyor. [11-12] Eğer bu âyetteki birleşme bir yutma olmasa, Güneş Mahşerde hala nasıl mevcut olabilir?

Göğün Sıyrılması

Güneş, kızıl dev sürecine girdiğinde, atmosferi yok edecektir. Bilim makalelerinde bu 'atmosferin sıyrılması' olarak sunuluyor. [99, 105] Aynı olay Mars için de geçerli olmuştu. [105] Kur'ân bu konuda tam tamına aynı ifadeleri kullanmaktadır: Tekvîr 11. "Gök sıyrılıp açıldığında."

Denizlerin Tutuşturulması

Atmosferin yok edilmesi yüzünden denizler tutuşturulacak. Peki denizler nasıl olurda tutuşturulabilir? Denizler normalde yanmaz. Hatta yangınları söndürmek için kullanılırlar. Fakat denizde tuz vardır, bunun oranı da %3'tür. [106] 2007'de yapılan bir keşfe göre tuzlu su kaynamak yerine direkt olarak alev almıştır. [107-109] Kur'ân bu konuda şöyle buyuruyor: Tekvîr 6. "Denizler tutuşturulduğunda;"

Denizlerin yanabileceği günümüze kadar bilinemiyordu. Bu nedenle bazı kişiler tarafından âyet 'denizler kaynatıldığında' diye çevrildi bu da Arapların böyle bir bilgiyi hiçbir yerden edinemeyeceğine bir delildir yani Peygamber bunu bilmiyordu.

İddia: Âyette 'tutuşturuldu' yazmıyor, 'kaynatıldı' yazıyor.

Cevap: Müfredat sözlüğüne göre bu kelimenin anlamı tutuşturulmaktır. Aynı yerde bu kelimenin bu anlamda olduğuna pek çok örnek verilir. [110] Yine Allah başka âyette şöyle buyuruyor: Mü'min 72. "Kaynar suyun içinde; sonra ateşte tutuşturulacaklar."

Bu âyette olan kelime, Tekvîr 6'da olan kelime ile aynı. Yine sözlüklerde 'tutuşturma' anlamı verilmiştir. [111] Zaten Kur'ân'da kaynamak 'f-v-r' kökünden gelen kelimeler ile oluşur. [112]

Yerin Toprağa Dönüşmesi

Denizlerin buharlaşmasından sonra yer kupkuru bir mekâna dönüşecektir. Mars gibi bir mekâna dönüşecektir. Allah bunu şu âyette haber veriyor: Kehf 8. "Elbette Biz, yerin üzerindekileri kupkuru bir toprak yapacağız."

Allah bu âyette Kıyamet günü Dünya üzerindeki her şeyin küle dönüşeceğini, toz toprak olacağını söylüyor. Bilim dergileri ve bilimsel makaleler ne diyor bakalım: "Sadece biz değil, yeryüzündeki bütün yaşam türleri de Güneş'in kavurucu sıcağıyla tarihin tozlu sayfaları arasına karışıp gidecekler … Güneş, şu anda yaklaşık 5 milyar yıldır olduğu gibi, çekirdeğindeki hidrojen atomlarını helyum'a dönüştürerek enerji üretiyor. Ancak, bu hidrojen bir gün tükenecek. İşte o kaçınılmaz gün geldiğinde yaşanacakları özetlemek istedik: Hidrojen tükendiğinde, artık kütle çekimine karşı koyan ışınım basıncı azalır ve yıldızın hidrostatik dengesi bozulur. Bozulan bu denge nedeniyle kütle çekim gücü baskın hale gelir ve Güneş'i oluşturan madde kendi ağırlığı altında içe çökmeye başlar … Geriye ise, Güneş'in bir beyaz cüceye dönüşmüş çekirdeği ve bu çekirdeğin çevresinde hala dolanmaya devam eden Mars, Jüpiter, Satürn, Uranüs ve Neptün kalacak. Beyaz cücenin soluk, cılız ışıltısı ile aydınlanan bu gezegenleri ise soğuk ve karanlık bir gelecek bekliyor olacak." [113]

"Dünya, Güneş'in ilk mutasyonlarından sağ çıkarsa, o zaman yanmış bir çölden başka bir şey olmayacak." [114]

"Okyanuslarımız buharlaşacak. Bir süre, boğucu, karbondioksit atmosferinde hapsolmuş Venüs gibi bir şeye benzeyeceğiz." [99]

Bu toz toprak olayı iki şekilde anlaşılabilir. Denildiği gibi, Güneş kızıl dev döneminde Dünya'nın üzerindeki şeyler toz toprak olacak. Yine bunu 'Venüs gibi bir şeye benzeyeceğiz' ifadesinden öğreniyoruz çünkü Venüs'ün yüzeyi tamda ayetin tarif ettiği gibidir. [115]

İkinci olarak, Güneş öyle yaklaşacak ki Dünya bir alev topuna dönüşecek. Dünya lava dönüştüğünde, onun yüzeyinde hiçbir çıkıntı olmayacaktır. Güneş'in beyaz cüce döneminde ise bu koca lav topu soğuyarak büyük bir kaya parçasına dönüşecek yani ayetin dediği gibi her şey toprak olacak.

Tümseksiz Dünya

Çıkıntıların olmama konusuna biraz değinirsek yine şu ayetler aklımıza gelebilir: Tâ-Hâ 106-107. "Yeryüzünü dümdüz bir hale getirir. Orada ne bir iniş görebilirsin ne bir tümsek."

Allah bu âyette yeryüzünü dümdüz edeceğini söylüyor. Bu muhtemelen ateş topunun soğuduğu zamandan sonraki haldir. Bir sıvı çıkıntılı olamaz, sıvılar bir yüzeyi pürüzsüzleştirir.

Güneş'in Dünya'ya Yaklaşması

Güneş’in yaklaşma hadisesini daha önce gördüğümüz gibi hadisler zaten izah ediyor. Bu hadislere tekrar göz atalım: “Kıyâmet gününde Güneş (insanlara) o kadar yaklaşır ki …” [11]

Mikdâd b. Esved rivâyet ediyor: “Ben Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem)'i: “Kıyâmet gününde güneş mahlûkata yaklaşacak hattâ onlara bir mil mikdârı yakın olacaktır.” buyururken işittim.” [12]

İzah ettiğim üzere, Güneş kızıl dev evresinde Dünya’ya yaklaşacaktır.

Güneş’in Beyaz Cüceye Dönüşmesi (Sonu)

Kızıl dev evresinden sonra Güneş kendi içine çökecektir. Bunu bilimsel bir makaleden okuyalım: “Güneşimiz iki büyük fizik kuvvetinin birbiriyle savaşması, ama bir türlü birbirini yenememesi sayesinde var oluyor: Bir yandan kendi ağırlığı altında büzülüp küçülmek istiyor, diğer yandan da çok sıcak olduğu için genleşip uzaya dağılmak istiyor. Gazları merkeze çeken yerçekimi ile gazları uzaya saçmak isteyen yüksek sıcaklık birbirini dengelediği için yaklaşık 1 milyon 400 bin km çapında olan Güneş de sabit boy ve dengede duruyor. Ancak bu sonsuza kadar sürmeyecek … Güneş sönmeden önce dış katmanlarını uzaya savuracak ve küçülerek beyaz cüceye dönüşecek. Güneşimiz dahil olmak üzere, Samanyolu’ndaki yıldızların yüzde 97’sinin kaderi bu olacak. Beyaz cüce olarak küçülüp sönecekler.” [116]

Okunduğu üzere, Güneş kendi içine çökerek küçülecektir. [117-8] Kur’ân bu konuda şöyle buyuruyor: Tekvîr 1. “Güneş dürüldüğü zaman;” (Itha alshshamsu kuvvirat)

Âyette kullanılan ‘dürme’ (kuvvirat) kelimesi bir lahmacunun dürülmesine benzemez. Bu kelime ‘k-v-r’ kökünden gelir ki bu kök kürevi şeyleri ifade eder. [119] Bu yüzden ‘tekvîr’ (kuvvirat) kelimesinin ‘toplamak’ manası vardır. [120-1] Düz bir şeyin bükülmesi için ‘tayy’ kelimesi kullanılır. [122-3] Buna göre âyetin manası şudur: “Güneş tıpkı sarığın sarılması gibi, yuvarlak bir biçimde dürülecektir-bükülecektir-toplanacaktır.” [124]

Bu mana tam da bilimsel bulgularla uyuşmaktadır.

Kaynaklar:

1. https://www.pinterest.ch/pin/37506609366626411/

2. https://www.nasa.gov/multimedia/imagegallery/image_feature_347.html; Yine bknz: http://solar-center.stanford.edu/AO/sunrise.html; https://www.nytimes.com/2004/06/09/science/as-venus-dances-across-the-sun-earth-dwellers-see-history-unfold.html

3. JS Alexis - Review: Literature and Arts of the Americas, 1999 - Taylor & Francis

4. N Stockburger - Kenyon İnceleme, 2020 - muse.jhu.edu

5. https://www.gokbilimi.com/bu-gece-jupiter-ve-saturn-gokyuzunde-yan-yana-gorulecek/

6. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, v-l-d (ولد) maddesi, s. 1180; Râgib El-İsfahâni, Müfredat, b-r-z (برز) maddesi, s. 133-4.

7. Beyzâvî, Envârü't-tenzîl ve esrârü't-teʾvîl, Kehf, 18/86 tefsiri; İbnü'l-Cevzî, Zadü'l-Mesir fi İlmi't-Tefsir, Kehf, 18/86 tefsiri; Fahrüddîn er-Râzî, Mefâtîhu'l-gayb, Kehf, 18/86 tefsiri; İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-beyân, Kehf, 18/86 tefsiri; Nesefî, Medarikü't-Tenzi'l-Ve Hakaiku't-Te'vil, Kehf, 18/86 tefsiri; Elmalılı, Hak Dini Kur'ân Dili, Kehf, 18/86 tefsiri; Vehbe Zühaylî, Tefsirü'l-Münir, Kehf, 18/86 tefsiri; Mevdûdî, Tefhîmü'l-Kurʾân, Kehf, 18/86 tefsiri; Sâbûnî, Safvetü't-Tefâsîr, Kehf, 18/86 tefsiri; Seyyid Kutub, Fî Zılâli'l-Kurʾân, Kehf, 18/86 tefsiri; Ebû Hayyân el-Endelüsî, el-Bahrü'l-muhît, Kehf, 18/86 tefsiri; vs.

8. İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm, Kehf, 18/86 tefsiri; Taberî, Câmiʿu'l-beyân, Kehf, 18/86 tefsiri; Celâleddin es-Suyûtî ve Celâleddin el-Mahallî, Celâleyn, Kehf, 18/86 tefsiri; Kurtûbî, Câmiʿli-ahkâmi'l-Kurʾân, Kehf, 18/86 tefsiri; vs.

9. A'râf, 7/54.

10. Buhârî, Câmiʿu's-sahîh, Tefsir, Yasin, 1. Bâb, h. 4850.

11. Buhârî, a.g.e., Zekât, 52, 1474-5.

12. Müslim, Câmiʿu's-sahîh, Cennet, 75, 2864.

13. John Penrice, A Dictionary and Glossary of the Koran, s.158; Arabic-English Dictionary, J.G. Hava, s. 884; Arabic-English Dictionary of Quranic Usage, s. 1012; Edward William, Lane's Arabic-English Lexicon, s. 2924.

14. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, v-c-d (وجد) maddesi, s. 1134. Yine bknz: Edward William, Lane's Arabic-English Lexicon, s. 2924.

15. Dictionary Of The Holy Quran, Malik Ghulam Farid, s. 817; Arabic-English Dictionary of Quranic Usage, s. 1012; Al-Mawrid Arabic-English Dictionary, s. 1223.

16. Ebû Dâvûd, Es-Sünen, Harfler ve Kıraatlar, 34, 4004.

17. https://www.letmeturnthetables.com/2012/09/weak-hadith-sun-spring-warm-water.html

18. Muhammed Bilal Nâdirî, Tefsîr-i Nâdirî, Kehf, 18/86 tefsiri.

19. https://www.marineinsight.com/know-more/8-amazing-facts-about-the-black-sea/

20. http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CB%5CL%5CBlackSea.htm

21. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, d-b-r (دبر) maddesi, s. 374.

22. İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Tûr, 52/49 tefsiri.

23. Es-Suyûtî, ed-Dürrü'l-mensûr, Nâzi'ât, 79/1-5 tefsiri.

24. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, g-r-k (غرق) maddesi, s. 752.

25. Lisânü'l-Arab, g-r-k (غرق) maddesi; Yine bknz:

26. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, g-r-b (غرب) maddesi, s. 751; Yine bknz: Al-Mawrid Arabic-English Dictionary, s. 798.

27. Vocabulary of the Holy Qur'an, s. 447; Arabic-English Dictionary of Quranic Usage, s. 661; Al-Mawrid Arabic-English Dictionary, s. 1077; Hans Wehr Arabic-English Dictionary, 3rd Edition, s. 669.

28. Nûr, 24/35; Kasas, 28/44; Rahmân, 55/17; vs.

29. Tâ-Hâ, 20/81; Necm, 53/53; Hans Wehr 4th ed., s. 1219.

30. https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_atmosferi

31. Smith, C.D., Imago Mundi's logo the Babylonian map of the world. 1996.

32. https://www.ancientpages.com/2015/09/10/imago-mundi-famous-babylonian-world-map-is-the-earliest-known-in-the-world/

33. https://fr.wikipedia.org/wiki/Carte_babylonienne_du_monde

34. https://traveltoeat.com/babylonian-world-map-british-museum-london/

35. https://geekydementia.wordpress.com/2014/11/27/babylonian-map-of-the-world/

36. https://www.vivrelejapon.com/a-savoir/un-peu-de-vocabulaire/japon-pays-du-soleil-levant-signification

37. https://fr.wikipedia.org/wiki/Sh%C5%8Dtoku_(prince)

38. https://fr.wikipedia.org/wiki/Kyokujitsuki

39. https://www.universalis.fr/encyclopedie/heliopolis/

40. https://fr.wikipedia.org/wiki/H%C3%A9liopolis_(%C3%89gypte)

41. https://tr.qaz.wiki/wiki/Battle_of_Heliopolis

42. https://fr.wikipedia.org/wiki/%C5%92il_de_R%C3%AA

43. https://www.cleopatraegypttours.com/travel-guide/the-eye-of-ra/

44. Müslim, a.g.e., İman, 96, 198.

45. Nesâî, Es-Sünen, Namaz Vakitleri, 55, 620; İbn Mâce, Es-Sünen, Salat, 10; Tirmizî, Salat, 13.

46. Bu konuda detaylı açıklama için: https://qurananswers.me/2015/12/03/dhul-qarnayn-and-the-muddy-spring/#_ftnref16

47. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, t-l-v (تلو) maddesi, s. 198; Nesefî, a.g.e., Şems, 91/2 tefsiri; Kurtûbî, a.g.e., Şems, 91/2 tefsiri; Fahrüddîn er-Râzî, a.g.e., Şems, 91/2 tefsiri; Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri, Şems, 91/2 tefsiri; Mehmet Okuyan, Kısa Surelerin Tefsîri, Şems, 91/2 tefsiri; vs.

48. Yûnus, 10/5.

49. Furkân, 25/61; Nûh, 71/16.

50. Nebe, 78/13.

51. İbn Kesîr, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; Nesefî, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; Kurtûbî, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; Fahrüddîn er-Râzî, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; Elmalılı, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; İsmail Hakkı, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; Beyzâvî, a.g.e., Yûnus, 10/5 tefsiri, Furkân, 25/61 tefsiri, Nûh, 71/16 tefsiri, Nebe, 78/13 tefsiri; vs.

52. Bakara, 2/22.

53. Celâleddin es-Suyûtî ve Celâleddin el-Mahallî, a.g.e., Furkân, 25/61 tefsiri; Beydâvî, a.g.e., Furkân, 25/61 tefsiri; Nesefî, a.g.e., Furkân, 25/61 tefsiri; Kurtûbî, a.g.e., Furkân, 25/61 tefsiri; vs.

54. https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCne%C5%9F

55. Beyzâvî, a.g.e., Yâsîn, 36/38 tefsiri; Yine bknz: İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Yâsîn, 36/38 tefsiri: Fahrüddin er-Râzî, a.g.e., Yâsîn, 36/38 tefsiri; Es-Suyûtî, a.g.e., Yâsîn, 36/38 tefsiri; vs.

56. Mâtürîdî, Teʾvîlâtü'l-Kurʾân, c. 12, s. 99; Vehbe Zühaylî, a.g.e., c. 12, s. 17; İbn Kesîr, a.g.e., c. 3, s. 571; İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Mevdudî, a.g.e., Yâsîn, 36/38 tefsiri; vs.

57. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, z-v-l (زول) maddesi, s. 468.

58. İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Şems, 91/2 tefsiri; Kurtûbî, a.g.e., Şems, 91/2 tefsiri; vs.

59. Ra'd, 13/2; Lokman, 31/29; Fâtir, 35/13; Zümer, 39/5.

60. Hûd, 11/104; Tâ-Hâ, 20/129; Ankebût, 29/53; Fâtır, 35/45; Ahkâf, 46/3; vs.

61. Islam, Science & Renaissance: Their Impact on Universe & Society.

62. https://www.westgatemennonite.ca/wp-content/uploads/2017/02/Constellations-Notes-Complete.pdf

63. https://phys.org/news/2016-01-heliocentric-universe.html

64. http://www.kozmikanafor.com/kutlecekim-kilidi-tidal-locking-nasil-oluyor-da-oluyor/

65. https://gokbilimi.net/kutlecekim-kilidi-nedir/

66. http://www.moymak.com/ayin-neden-sadece-tek-yuzunu-goruyoruz.html

67. A'râf, 7/124.

68. https://www.scirp.org/html/45712.html

69. https://patents.google.com/patent/US20100065039A1/en

70. SHAH Jay N, Journal of Patan Academy of Health Sciences (JPAHS), Patan Academy of Health Sciences (PAHS), “How to write "references" in scientific journal articles”, 17 Ekim, 2019. [İnternetten okumak için: https://www.researchgate.net/publication/336613696_How_to_write_references_in_scientific_journal_articles]

71. Buhârî, a.g.e., Tefsir, Yâsîn 1, Bed'u'l-Halk 4, Tevhid 22, 23; Müslim, a.g.e., İman 250, (159).

72. Rahmân, 55/29; Hadîd, 57/1; Haşr, 59/1; Saff, 61/1; Cum’a, 62/1; Teğabün, 64/1; vs.

73. İsrâ, 17/44.

74. İbn Kesîr, Ebu’l Fidâ İsmail, Hadislerle Kur’ân-ı Kerim Tefsiri, (Çev: Bekir Karlığa-Bedrettin Çetiner), Çağrı Yay., İstanbul, 1993, X, 5665.

75. İbn Hibbân, Sahîh, thk. Şuayb Arnavut, Müessesetü’r-Risâle, Beyrut, 1993, c. I, s. 76, nr. 79; Taberî, Kurtubî, İbn Kesir, Ayete’l-Kürsî tefsiri; Beyhaki, Esma ve’s-Sıfat, h. no: 861, 862; Kenzu’l-Ummal, h. no: 44158.

76. Ra’d, 13/15; Nahl, 16/49; Hac, 22/18.

77. Sâffât, 37/99.

78. Es-Suyûtî, a.g.e., Sâffât, 37/99 tefsiri.

79. İbn Hacer el-Askalânî, Fethu’l-Bârî, VI, s. 299; Hattâbî, Buhârî Şerhi, III, s. 1893; vs.

80.

81.

82.

83. Râgib El-İsfahâni, Müfredat, d-r-k (درك) maddesi, s. 379.

84. İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri.

85. Beyzâvî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri.

86. Mevdûdî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri.

87. https://evrimagaci.org/evrendeki-hiziniz-her-sey-durmaksizin-hareket-halindedir-1037

88. Beyzâvî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri; Celâleddin es-Suyûtî ve Celâleddin el-Mahallî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri; Kurtubî, a.g.e., Yâsîn, 36/40 tefsiri; vs.

89. Mâtürîdî, a.g.e., VII, 343.

90. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/60343/mod_resource/content/0/Antik%20Yunanda%20Astronomi-Kozmoloji.pdf

91. https://tr.vvikipedla.com/wiki/Fixed_stars

92. https://khosann.com/samanyolu-galaksisi-saniyede-630-km-hizla-nereye-gidiyor/

93. https://www.ca-se-passe-la-haut.fr/2015/05/lecume-de-lespace-temps-un-peu-mieux.html

94. http://www.lugatim.com/s/mevkuf

95. https://en.wikipedia.org/wiki/Measurement_problem

96. GREENE Brian, Evrenin Dokusu, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, s. 60.

97. https://www.numerama.com/sciences/609543-par-quelles-etapes-passera-le-soleil-avant-de-mourir.html

98. https://www.numerama.com/sciences/661528-la-terre-peut-elle-survivre-a-la-mort-du-soleil-ca-depend.html

99. SUTTER Paul, “Will our solar system survive the death of our sun?”, Ekim 28, 2020. [İnternetten okuma için: https://www.space.com/solar-system-fate-when-sun-dies]

100. BETZ Eric, “The Sun's death could mean new life in the outer solar system”, Şubat 6, 2020 [İnternetten okuma için: https://astronomy.com/news/2020/02/the-suns-death-could-mean-new-life-in-the-outer-solar-system]

101. POWELL David, “Earth's Moon Destined to Disintegrate”, Tech Media Network, 22 Ocak 2007. [İnternetten okuma için: https://www.space.com/3373-earth-moon-destined-disintegrate.html]

102. İbnü'l-Cevzî, a.g.e., Kıyâme, 75/9; Hans Wehr 4th ed., s. 159; Râgib El-İsfahâni, Müfredat, c-m-a (جمع) maddesi, s. 239-240.

103. Kasas, 28/81-82; Ankebût, 29/40; Sebe, 34/9; Mülk, 67/16.

104.En’âm, 6/78.

105.MACDONALD Fiona, “It's Official: NASA Announces Mars' Atmosphere Was Stripped Away by Solar Winds”, 5 Kasım 2015. [İnternetten okuma için: https://www.sciencealert.com/live-updates-nasa-is-announcing-what-happened-to-mars-atmosphere-right-now]

106.https://tr.wikipedia.org/wiki/Deniz_suyu#:~:text=Deniz%20suyu%2C%20denizlerde%20ve%20okyanuslarda,ve%20Cl%2D)%20i%C3%A7eri%C4%9Fini%20belirtir.%20i%C3%A7eri%C4%9Fini%20belirtir.)

107.https://cen.acs.org/articles/86/i12/Water-Fire-Makes-Scientists-Burn.html

108.http://physicsbuzz.physicscentral.com/2007/11/fire-from-salt-water-lets-focus-people.html

109.https://libraries.psu.edu/findingaids/2703.htm

110.Râgib El-İsfahâni, Müfredat, s-c-r (سجر) maddesi, s. 482.

111.Al Mawrid dictionary, s. 624; Hans Wehr 4th ed., s. 54 (1303 üzere); Tevakku sözlüğü, سجر (s-c-r) maddesi.

112.Hûd, 11/40; Mülk, 67/7; Mü’minûn, 23/27.

113.https://www.kozmikanafor.com/gunes-kirmizi-dev-oldugunda-yasanacaklar/

114.http://www.slate.fr/story/161647/mort-soleil-cinq-milliards-annees

115.https://solarsystem.nasa.gov/planets/venus/in-depth/

116.https://khosann.com/gunes-nasil-sonecek-ve-beyaz-cuce-olacak/

117.Nola Taylor Redd, “White Dwarfs: Compact Corpses of Stars”, Ekim 11, 2018. [İnternetten okuma için: https://www.space.com/23756-white-dwarf-stars.html]

118.https://www.futura-sciences.com/sciences/questions-reponses/astronomie-soleil-notre-etoile-va-t-elle-mourir-9545/

119.Zümer, 39/5; Râgib El-İsfahâni, Müfredat, k-v-r (كور) maddesi, s. 942.

120.https://osmanlica.ihya.org/tekvir-nedir-ne-demek.html

121.https://www.luggat.com/index.php#ceviri

122.Enbiyâ, 21/104; Zümer, 39/67; Râgib El-İsfahâni, Müfredat, t-v-y (طوي) maddesi, s. 653.

123.https://www.luggat.com/Tayy/1/1#:~:text=tayy%20%2F%20%D8%B7%D9%89%20%2F%20%D8%B7%D9%8E%D9%8A%D9%91,Ge%C3%A7mek.

124.Fahrüddin er-Râzî, a.g.e., Tekvîr, 81/1; Kurtubî, a.g.e., Tekvîr, 81/1; Beyzâvî, a.g.e., Tekvîr, 81/1; Elmalılı, a.g.e., Tekvîr, 81/1; es-Suyûtî, a.g.e., Tekvîr, 81/1.